

Katja Konttajärvi

KOULULAISKINKERIT

ALAKOULUN USKONNONOPETUKSEN TUKENA

Opinnäytetyö

KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminta ja nuorisotyö

Maaliskuu 2014

TIIVISTELMÄ

Yksikkö Humanistinen ja kasvatustieteiden yksikkö Ylivieskan yksikkö	Aika Maaliskuu, 2014	Tekijä/tekijät Katja Konttajärvi
Koulutusohjelma Kansalaistoiminta ja nuorisotyö		
Työn nimi Koululaiskinkerit alakoulun uskonnonopetuksen tukena		
Työn ohjaaja TT Vesa Nuorva	Sivumäärä 38+4	
Työelämäohjaaja Opinnäytetyöni aihe on koululaiskinkerit alakoulun uskonnonopetuksen tukena. Selvitin työssäni kirkkojen historiaa ja nykypäivää, seurakunnan ja koulun välistä yhteistyötä ja uskonnonopetusta alakouluissa. Perehdyin uskonnonvapauslakiin ja uskonnonopetuksen tavoitteisiin. Lähetin Tornion alakoulujen rehtoreille kyselykaavakkeet, joissa keräsin heidän mielipiteensä Tornion seurakunnan ja alakoulujen väliseen yhteistyöhön, Tornion seurakunnan järjestämiin kirkkoihin ja tukevatko kinkerit heidän mielestä alakoulujen uskonnonopetusta. Seurakunnan ja koulun välistä yhteistyötä ja pitkää kinkeriperinnettä pidettiin tärkeänä ja toimivana. Kinkereitä pidettiin tukevan alakoulujen uskonnonopetusta.		
Asiasana Kinkerit, koululaiskinkerit, seurakunnan ja koulun yhteistyö. uskonnon vapauslaki		

ABSTRACT

CENTRAL OSTROBOTHNIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES Humanities and Education, Ylivieska	Date March 2014	Author Katja Konttajärvi
Degree programme Civic Activity and Youth Work		
Name of thesis		
Instructor Dr Vesa Nuorva		Pages 38+4
Supervisor		
<p>The Topic of this thesis was catechetical meetings for school children and their role in supporting religious teaching in primary school. The past and present of catechetical meetings was studied, as well as cooperation between the churches and the schools and religious education in primary schools.</p> <p>The Freedom of Religion Act was also examined as well as the goals of religious education. A questionnaire was sent to Tornio primary schools principals, collecting their opinions about the cooperation between Tornio churches and primary schools, catechetical meetings arranged by Tornio churches and if in their opinion these catechetical meetings support religious teaching in the primary schools.</p> <p>The Cooperation and long tradition between the churches and the primary schools was considered important and effective. Catechetical meetings were considered to support of religious education in primary schools.</p>		
Key words Cathectecial meeting, school children, freedom of religion (law) Act, Cooperation between the church and the school		

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

ESIPUHE

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 KESKEISIMMÄT PERUSKÄSITTEET.....	3
2.1 Kinkerit	3
2.2 Uskonnonopetus	3
2.3 Uskonnonvapauslaki	4
3 KIRKON LAPSI JA- NUORISOTYÖ	7
3.1 Kirkon lapsi ja - nuorisotyön strategia.....	7
3.2 Tornion seurakunnan varhaisnuoriso ja – nuorisotyön, sekä oppilaitostyön toimintasuunnitelma	8
4 KOULUN JA KIRKON ROOLI yhteiskunnassa	10
4.1 Seurakunnan ja koulun välinen yhteistyö	10
4.2 Tornion seurakunnan yhteistyö Tornion alakoulujen kanssa	12
5 USKONNONOPETUS ALAKOULUSSA	14
5.1 Uskonnonopetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokille 1-5.....	18
5.2 Uskonnonopetuksen kehityssuunnat.....	19
6 KOULULAISKINKERIT.....	21
6.1 Kinkereiden, lukukinkereiden ja koululaiskinkereiden historiaa	21
6.2 Koululaiskinkerit Tornion seurakunnassa	24
7 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITTEET	26
7.1 Tutkimustehtävä	26
7.2 Kvalitatiivinen tutkimus	26
8 TUTKIMUSTULOKSET	28
8.1 Tornion alakoulujen rehtoreiden mielipide koululaiskinkereistä	28
8.2 Tornion seurakunnan ja Tornion alakoulujen välinen yhteistyö	29
8.3 Onko Tornion alakouluissa riittävästi uskonnon opetusta?	31
8.4 Koululaiskinkerit Tornion alakoulujen uskonnonopetuksen tukena?	31
9 POHDINTA JA YHTEENVETO.....	34

10 LÄHTEET	37
11 LIITTEET	39
LIITE 1	Kirje koululle
LIITE 2		Kyselykaavake

*"Herraa hyvää kiittäkää,
iloiten ylistäkää,
luodut kaikki laulakaa ,
Luojen suurta kunniaa"
(virsikirja, virsi 332.)*

1 JOHDANTO

Koululaiskinkerit ovat jäämässä historian havinaan. Monelle lapselle nämä ovat hyvin vieras aihe ja tuntematon. Pitkä perinne on nukuksissa ja mielestäni se olisi hyvä herätellä eloon tälle vuosituhannelle! Polttava puheenaihe on uskonnonopetukset leikkaukset peruskouluissa. Mielestäni kirkon tulisi vastata näihin tuleviin haasteisiin tukemalla koulujen uskonnonopetusta vaikkapa koululaiskinkereillä.

Opinnäytetyöni aihe on koululaiskinkerit alakoulun uskonnonopetuksen tukena. Miettiessäni työni aihetta halusin sen olevan työelämälähtöinen. Työskentelen tällä hetkellä Tornion seurakunnassa nuorisotyönohjaajana. Työalueeseeni kuuluu varhaisnuoriso- ja nuorisotyö. Olen työssäni kiinnittänyt huomioita koulun ja seurakunnan väliseen yhteistyöhön. Tämä on mielestäni rikas toimintamalli. Olen miettinyt toimivia yhteistyömalleja ja päädyin opinnäytetyössäni tarkastelemaan seurakunnan ja koulun välistä yhteistyötä ja hahmottamaan yhteistyön mallia, jossa koululaiskinkerit toimivat koulun uskonnonopetuksen tukena.

Koululaiskinkereillä on täällä Pohjois-Suomessa pitkä perinne. Mielestäni olisi hyvä, että perinne jatkuisi modernimpana työmuotona, jossa otetaan huomioon koulun uskonnonopetuksen tavoitteet. Tarkastelin opinnäytetyössäni koululaiskinkereiden historiaa ja nykypäivää. Tässä opinnäytetyössäni halusin nostaa koululaiskinkereiden arvoa ja tuoda sitä tutuksi mahdollisemman monelle. Tämä on häviävä perinne ja haluaisin nostaa sen statusta seurakunnissamme ja alakouluissa. Seurakunta voisi tukea koulun uskonnonopetusta pitämällä koululaiskinkereitä alakouluissa. Koululaiskinkereissä on arvokasta toimiva seurakunnan ja koulun välisen yhteistyön malli.

Koululaiskinkerit mahdollistavat valmiin ryhmän varhaisnuoria seurakunnan kohdattavaksi. Mielestäni koululaiskinkereihin tulisi panosta, koska se on hyvä mahdollisuus käydä kohtaamassa ja opettamassa kristinuskon asioita varhaisnuorille. Seurakunnan ei tarvitse erikseen kutsua varhaisnuoria tulemaan esimerkiksi iltakinkereille seurakuntatalolle, vaan koulu tarjoaa valmiit

varhaisnuorten ryhmät kirkon kohdata varhaisnuoria ja näin tuoda esille kirkon sanomaa.

Kinkeriperinne on todella pitkä, ja se suo yhä tänäkin päivänä puitteet lämminhenkiseen yhdessäoloon ja mukavan tavan toteuttaa kristinuskon keskeisempien aiheiden opettamista. Mielestäni kinkarit voisivat nivoutua koulun uskontokasvatukseen ja näin olla hyvä yhteistyömalli seurakunnan ja koulun välillä ympäri Suomea.

2 KESKEISIMMÄT PERUSKÄSITTEET

Opinnäytetyöni keskeisimmät peruskäsitteet ovat: kinkerit, uskonnonopetus ja uskonnonvapauslaki. Käsittelen tarkemmin näitä käsitteitä alaluvuissa.

2.1 Kinkerit

”Kinkerit”, ”lukukinkerit” tai ”lukuset” ovat alun perin olleet kirkon pitämiä kristinopin kuulustelutilaisuuksia. Lukukinkereiden pitäminen kirjattiin vuoden 1686 kirkkolakiin. Vanhempien, isäntien, palkollisten ja muun työväen sekä lukuiässä olevien lasten tuli kokoontua lukupiireittäin. Ennen oppivelvollisuuden tuloa voimaan lukukinkereillä oli lukutaidon ja katekismuksen tuntemisen kuulustelutilaisuuksina erittäin huomattava kansansivistyksellinen vaikutus. (Jussila, Oinonen, Unkuri, & Vatanen 2004. 158.)

Kinkerit olivat erittäin tärkeä osa kirkon kasteopetusta, kristillistä kasvatusta. Kinkereitä pidetään nykyisin yleisinä kinkereinä ja koululaiskinkereinä. Näitä pidetään suurimmaksi osaksi maaseuduilla. Kaupungeista kinkeriperinne on hiipunut. Kinkereitä pidetään nykyään kodeissa, kouluilla ja seurakuntataloissa. (Jussila ym. 2004 158-159.)

2.2 Uskonnonopetus

Uskonnonopetukseen tulee sisältyä tiedolliset, toiminnalliset ja emotionaaliset tavoitealueet. Uskonnonopetus on koulun toimintaa. Tämä merkitsee, että kirkko ei voi määrätä opetuksen sisältöä, ei edes sävyä. Uskonnonopetuksen rooliin kuuluu kirkon toiminnan esittely ja arviointi. Uskonnonopetus ja kirkko ovat dialogissa keskenään, molemmat riippumattomia toisistaan. (Nyyssönen 1998, 465.)

Tänä päivänä uskonto oppiaineena erottuu aikaisemmasta kirkollisesti sävyttyneestä oppiaineesta enemmän muiden oppiaineiden kaltaiseksi. Uskonto oppiaineena ei ole enää niin kirkollissävytteinen vaan enemmän professionaalinen oppiaine. Tähän on osakseen vaikuttanut se, että tämän vuosikymmenen alussa uskonnonopetus muuttui hallinnollisesti tunnuksellisesta opetuksesta oman uskonnonopetukseksi. Kouluissa opetetaan oppilaiden enemmistön uskonnon mukaan. Tällä hetkellä Suomessa kaikkien koulujen enemmistö on luterilainen. (Pyysiäinen, Seppälä s.7.)

Uskonnonopetuksen keskeiset tehtävät on tarjota tietoa ja kokemusta oman uskonnon merkityksestä ja sen yhteiskunnallisista ja kulttuurisista vaikutuksista. Tänä päivänä uskonnonopetus on opetusta, joka ei ole uskonnon harjoittamista. (Monikasvoinen kirkko 2008, 373.)

Uskonnonvapaus on perustuslain mukainen perusoikeus. Siihen kuuluu oikeus tunnustaa ja harjoittaa uskontoa, oikeus ilmaista vakaumus sekä oikeus kuulua tai olla kuulumatta uskonnolliseen yhdyskuntaan. Uusi uskonnonvapauslaki tuli voimaan elokuussa 2003. Se korvasi vuodelta 1922 peräisin olevan uskonnonvapauslain. (Kirkko muutosten keskellä 2004. 26.)

2.3 Uskonnonvapauslaki

Vuoden 2003 uskonnonvapauslaki ei tuonut uskonnonopetuksen asemaan oleellisia muutoksia. Tehdyt muutokset, kuten opettajien uskonnollisen yhdyskuntasidoksen purkaminen ja lähtökohtaisesti positiivisen uskonnonvapauden hengessä jokaiselle ryhmälle oman uskonnonopetuksen tarjoaminen ilman enemmistön vapautusmenettelyä, ovat vain vahvistaneet uskonnonopetuksen asemaa kirkon toivomalla tavalla. Uskonnonvapauslain uudistus vahvistaa uskonnon roolia normaalina koulun oppiaineena. Uskonto on koulussa opetettava aine, joka perustuu koululakeihin ja opetussuunnitelman perusteisiin ja jonka asiantuntija on koulussa pätevä uskonnonopettaja. Opetus ei ole millään tavoin

kirkon tarkkailun alla eikä toimi kirkon etäispäätteenä koulumaailmassa. Uusi uskonnonvapauslaki on selkeyttänyt koulun uskonnonopetuksen roolia ja myös kirkon antamaa omaa opetusta. (Holma 2008, 143.)

Kirkko on perinteisesti osallistunut uskonnollisten tilaisuuksien järjestämiseen koulussa. Uskonnonvapauslaissa korostuu positiivinen uskonnonvapaus ja oikeus omaan uskontoon. Muutokset eivät oleellisesti muuta yhteistyön lähtökohtia. Koulu voi edelleen järjestää uskonnollisia tilaisuuksia esimerkiksi erilaisia jumalanpalveluksia ja hartauden harjoittamista sisältäviä päivänavauksia. (Holma 2008, 143.)

Koulun juhlat ovat perinteisesti sisältäneet uskollisia elementtejä. Lain valmistelun yhteydessä eduskunnan perustuslakivaliokunta tähdensi, että tällaiset juhlatraditiot ovat osa suomalaista kulttuuria, eikä niitä esimerkiksi niihin mahdollisesti sisältyvän yksittäisen virren laulamisen johdosta voida uskonnollisen suvaitsevaisuuden nimissä pitää uskonnon harjoittamiseksi katsottavina tilaisuuksina. (Holma 2008, 143.)

Uskonnonvapauslaki antaa joissakin tilanteissa mahdollisuuden tehdä valintoja. Tämä asettaa koulun ja seurakunnan yhteistyölle lisääntyviä laatuhaasteita. Oppilaille tulee tarjota elämyksellisyyttä ja kiinnostavia kohtaamisia. Vapaaehtoisten tilanteiden tulee olla sellaisia, että oppilaat todella haluavat niihin osallistua. Yhteistyön tuleekin perustua vapauteen, ei paktoon. Omasta kokemuksesta pohjautuen tuntuu, että ei lapsille ei riitä pelkkä ”saarna” suoraa puhetta Raamatusta, vaan nykyaikana sanoman pitää tuntua, haista, maistua ja näkyä jollakin tavalla. Kaikkia aisteja tulisi käyttää jollakin tavalla, että saisi sanomasta sellaisen, joka kohtaa lapset. (Holma 2008, 144.)

3 KIRKON LAPSI JA- NUORISOTYÖ

Kirkon varhaisnuoriksi määritellään 7-14 -vuotiaat tytöt ja pojat. Varhaisnuorisoikä käsittää ison ikäkauden. Siihen ikäkauteen mahtuu monenlaisissa muutoksissa elävät lapset ja nuoret. Varhaisnuorisotyön tulisi osallistua ja vaikuttaa yksittäisen, seurakunnan alueella asuvan varhaisnuoren elämään. Varhaisnuorisotyötä voi raikastuttaa toimimalla eri yhteistyötahojen kanssa yhteistyössä. (Pietilä 2001, 170- 171.)

Seurakuntien varhaisnuorisotyö pohjautuu kristilliseen ihmiskäsitykseen, johon kuuluu suhde itseen, suhde Jumalaan, suhde lähimmäiseen ja suhde muuhun luomakuntaan. Seurakuntien varhaisnuorisotyössä tuetaan tyttöjen ja poikien kokonaisvaltaista kasvua, kotien kristillistä kasvatusta ja otetaan huomioon eri-ikäisten lasten elämän kysymykset ja hengelliset tarpeet. Toimintaa kehitetään yhteistyössä perheiden, koulujen ja järjestöjen kanssa. (Seurakuntien varhaisnuorisotyö 2014).

Varhaisnuorisotyö on toimintaa, joka antaa varhaisnuorelle myönteisiä kokemuksia ja niiden kautta auttaa häntä pohtimaan elämän- ja uskon kysymyksiä sekä auttaa häntä kehittymään monipuolisesti ja kasvamaan kohti tasapainoista aikuisuutta (Luukkonen 2001, 171.)

3.1 Kirkon lapsi ja - nuorisotyön strategia

Kirkon lapsi- ja nuorisotyön strategia kertoo hyvin selvästi mihin suuntaan lapsi- ja nuorisotyötä ollaan tulevaisuudessa viemässä ja miltä pohjalta työtä seurakunnissa pitäisi tehdä. Kansilehden kolme tärkeää lausetta sanovat: ”Jumala on. Elämä on nyt. Rakkaus liikuttaa”. Ensimmäinen lause lupaa, että Jumala on

olemassa tänään, huomenna ja iankaikkisesti ja siksi Hänestä tulee kertoa kaikille ihmisille. (Jumala on. Elämä on nyt. Rakkaus liikuttaa 2004, 1-7.)

Toinen lause kertoo, että meidän tehtävämme on elää juuri tässä ajassa eikä vasta sitten joskus tulevaisuudessa. Rakkaus liikuttaa meitä kahdella eri tavalla. Joskus rakkaus liikuttaa kyyneliin asti ja toisinaan taas rakkaus saa meidät liikkeelle, tekemään hyvää toisille. (Jumala on. Elämä on nyt. Rakkaus liikuttaa 2004, 1-7.)

3.2 Tornion seurakunnan varhaisnuoriso ja – nuorisotyön, sekä oppilaitostyön toimintasuunnitelma

Tornion seurakunnan varhaisnuorisotyön toimintasuunnitelmaan kuuluu;

- Tuetaan tyttöjen ja poikien kokonaisvaltaista kasvua yhteistyössä perheiden ja koulujen kanssa.
- Sisällytetään kerho- ja leiritoimintaan luterilaisen kirkon yhteinen painopiste, Pyhä. Painopiste antaa myös mahdollisuuden korostaa myös luomakunnasta huolehtimisen merkitystä.
- Järjestetään varhaisnuorten kerhoja ja koulutetaan kerhonohjaajia.
- Järjestetään varhaisnuorten kesä- ja talvileirit Antinsaassa, sekä osallistutaan Partaharjulla järjestettävään tyttöjen ja poikien SYKE-suurleirille.
- Järjestetään kymppisynttärit 2001 syntyneille

Nuorisotyön toimintasuunnitelmaan kuuluu;

- Pelastavan uskon synnyttäminen ja hoitaminen nuorten keskuudessa.
- Raamatun tutkimisen lisääminen nuorten keskuudessa.
- Tavoitetaan säännöllisesti mahdollisimman moni torniolainen nuori järjestämällä isoskoulutusta, nuorteniltoja, retkiä, raamattupiirejä ja muuta toimintaa.

- Kaikessa toiminnassa tuetaan nuorten hengellistä kasvua pitämällä hartauksia ja jumalanpalveluksia sekä rukoilemalla ja tutkimalla Raamattua.
- Kannamme vastuumme luomakunnasta kiinnittämällä huomiomme toiminnassamme käytettävien materiaalien valintaan, käyttöön ja toimintatapoihimme sekä keskustelemalla niistä nuorten kanssa.

Koulu- ja oppilaitostyön toimintasuunnitelmaan kuuluu;

- Evankeliumin vieminen koululaisten, opiskelijoiden, opettajien sekä muun henkilökunnan keskuuteen hartauksien, hengellisten tilaisuuksien ja henkilökohtaisen kohtaamisen kautta.
- Seurakunnan ja oppilaitosten välisen yhteistyön parantaminen.
- Pidetään kouluilla kuulijoiden ikäkauden huomioonottavia aamunavauksia säännöllisesti.
- Järjestetään jumalanpalveluksia koulujen toivomusten mukaan esimerkiksi kouluvuoden alkaessa ja päättyessä sekä kirkkovuoden juhla-aikoina.
- Järjestetään kinkerit ala-asteille, teemana on lähetystyö ja diakonia.
- Järjestetään koulutustilaisuus uskontoa opettavien työn tukemiseksi.

(Toiminta- ja taloussuunnitelma 2011-2013 Tornion seurakunta.)

4 KOULUN JA KIRKON ROOLI YHTEISKUNNASSA

Koulu on lasten ja nuorten kasvattaja. Koulun tehtäviin kuuluu sekä kasvatus että opetus. Koulua koskeva lainsäädäntö on kiinnittänyt erityistä huomiota koulun kasvatustehtävään. Lainsäädännön tarkoituksena ei ole ollut horjuttaa vanhempien pääasiallista vastuuta kasvatuksesta. (Vanne 2008, 131.)

Kristillinen kotikasvatus on sukupolvien myötä vähentynyt. Tämä näkyy koulu-maailmassa niin, että ennen koulun aloittavilla oppilailla oli jonkinlainen kristillinen kotitausta, jota koulun uskonnonopetuksella pyrittiin vahvistamaan. Nyt koulutulokkaat kohtaavat koulussa ensimmäistä kertaa kristillisen näkökulman. (Vanne 2008, 131.)

Kirkkoa ja koulua pyritään kehittämään perinteen kunnioituksen, avoimuuden ja tulevaisuudenuskon ilmapiirissä. Tämän kehityksen ajatuksen näkee opetussuunnitelmien uudistamistyön niissä painotuksissa, joissa korostetaan monipuolisen yleissivistyksen, koulun arvoperustan selventämisen ja sidosryhmien osallistumisen merkitystä paikkakunnan kasvatustyössä. (Holma 1999, 18.)

4.1 Seurakunnan ja koulun välinen yhteistyö

Seurakunnan ja koulun välisen yhteistyön periaatteita ovat;

- *odotusten kuuleminen ja avoin dialogi*
- *keskinäinen luottamus*
- *yhteistyösapuolien kasvatustavoitteiden arvopohjan tunteminen*
- *kotien kasvatusoikeuden kunnioittaminen*
- *suunnitelmallisuus*

- *pitkäjänteisyys ja prosessinomaisuus*
- *ajankohtaisuus*
- *joustavuus*
- *yhteistyön näkeminen resurssina*
- *jatkuva yhteistyön arviointi*

(Holma 1999, 20.)

Seurakunnan ja koulun välisiä yhteistyön edellytyksiä on muistaa, että koulu on selkeästi yhteiskunnan ylläpitämä ja kirkon uskontokasvatuksesta erillinen kasvattaja. Kumpikin toimii omilla sektoreillaan omien tavoitteidensa ja periaatteidensa mukaisesti. (Luukkonen 2001, 186.)

Seurakunnan yhteistyön koulun kanssa tulee tapahtua monella tasolla. Uskonnon opetukseen voidaan liittää, vaikka seurakunnan työntekijöiden vierailuja tai oppilaiden tutustumista johonkin seurakunnan toimintaan. Se ei ole uskonnon harjoittamista. Toisaalta seurakunta on yksi paikallisista tärkeistä yhteistöistä, joiden kanssa koulu tekee säännöllistä yhteistyötä yleisen kasvatuksen näkökulmasta. Seurakunnalla on paljon annettavaa muuhunkin kuin uskonnonopetukseen. (Holma 2008, 144.)

Suurimmaksi osaksi seurakunta tekee yhteistyötä koulun kanssa, kun suunnitellaan hengellisiä tilaisuuksia, joista yleisimpiä ovat koulujumalanpalvelukset, uskonnolliset päivänavaukset ja muut vastaavat tapahtumat. Aina, kun suunnittelee erilaisia tapahtumia tulee muistaa, että niihin liittyy myös monia opetussuunnitelmallisia ja pedagogisia lähtö-kohtia. Yleissivistävän koulun yksi tärkeä tehtävä on kehittää uskonnollisen sivistyksen pääomaa ja tukea oppilaan kulttuurista identiteettiä. Opetussuunnitelmien perusteet painottavat, että arvopohjassa on otettava huomioon myös kaksi kansankirkkoa. Oppimiskäsitys ymmärretään yksilöllisesti tietojen ja taitojen

rakennusprosessiksi, jonka kautta syntyy kulttuurinen osallisuus. Oppimisympäristöön kuuluu koulun rakennusten ohella myös muu rakennettu ympäristö ja toimintakulttuuriin oppituntien ulkopuolinen toiminta, kuten juhlat, teemapäivät sekä erilaiset tapahtumat. Tavoitteena on toimintakulttuuri, joka on avoin ja vuorovaikutteinen sekä tukee yhteistyötä niin koulussa kuin kotien ja muun yhteiskunnan kanssa. Tärkeää on myös muistaa, että oppilaalla tulee olla mahdollisuus osallistua koulun toimintakulttuurin luomiseen ja kehittämiseen. (Holma 2008, 145.)

Koulu antaa seurakunnille upean mahdollisuuden tavata varhaisnuoria. Seurakunnan ei tarvitse erikseen kutsua varhaisnuoria eri tilaisuuksiin, vaan koululla on varhaisnuorten ryhmät valmiina. Näin seurakunta kohtaa erittäin kattavasti oman alueensa varhaisnuoret. Toimiva kouluyhteys antaa nopeasti tietoa siitä, mitä nuorten maailmassa tapahtuu ja mihin toimintaan seurakunnassa tarvitsee panostaa resursseja. (Luukkonen 191, 2001.)

4.2 Tornion seurakunnan yhteistyö Tornion alakoulujen kanssa

Tornion kaupungissa on yksitoista alakoulua, kaksi yläkoulua ja lukio. Alakouluissa oppilaita yhteensä on 1531. Tornion seurakunta tekee yhteistyötä kaikkien näiden koulujen kanssa.

Alakouluissa yhteistyötä ovat päivänavaukset, joita on koululla noin kaksi kertaa kuukaudessa. Seurakunnan työntekijä (pappi tai nuorisotyönohjaaja) käy pitämässä päivänavauksen. Kouluilla vierailaan tarvittaessa muun muassa, jos tapahtuu, joku onnettomuus, joka koskee oppilaita. Kouluilla järjestetään myös erilaisia tempauksia liittyen virsivisaan, yhteisvastuuseen ja eri kirkkovuoden tapahtumiin.

Kouluilla pidetään joka helmikuu koululaiskinkerit jossa opetetaan kristinuskon perusteemoja ja opetellaan uusia virsiä. Koulukinkereitä pitää tiimi, johon kuuluvat pappi, kanttori nuorisotyönohjaaja ja tai diakoni.

Kouluille järjestetään myös jumalanpalveluksia kouluvuoden alkaessa ja päättyessä. Iltaisin kouluilla pyörivät seurakunnan varhaisnuorten kerhot. Seurakunta järjestää myös kouluille noin kerran vuodessa jonkin tilaisuuden/tapahtuman, jossa käytetään muun muassa vierailevia artisteja.

5 USKONNONOPETUS ALAKOULUSSA

Uskonnonopetuksen asema on kiinnostanut Suomen evankelis-luterilainen kirkkoa pitkän aikaa. Erilaisista koulujärjestelmän ja lainsäädännön muutoksista huolimatta uskonto oppiaineena on kuitenkin oppivelvollisuus koulussa. Suomessa uskonnonopetus perustuu edelleen yli puoluerajojen menevään yksimielisyyteen. Tämä näkyi viime kerralla selvästi uutta uskonnonvapauslakia käsiteltäessä. (Holma 2008, 141.)

Suomessa koululait, joista kirkko on saanut lausua näkemyksensä, takaavat määrätyn edellytyksin jokaiselle oppilaalle mahdollisuuden saada oman uskonnollisen yhdyskuntansa elämän ja ajattelun mukaista uskonnonopetusta. Lainsäädännön perustana on historiallisten taustojen lisäksi pyrkimys kunnioittaa YK:n ihmisoikeusasiakirjoissa ilmenevää periaatetta, jossa korostuu oppilaan oikeus saada omista lähtökohdistaan käsin uskonnollista ja eettistä kasvua tukevaa ohjausta. (Holma 2008, 141.)

Uskonnonopetus koulussa ei kuulu kirkkolain alaan, mutta kirkko on silti kiinnostunut luonnollisesti koulun uskonnonopetuksesta, koska omaan uskontoon perustuvan sisältönsä vuoksi kyseisen uskonnollisen yhdyskunnan näkemykset opetuksen sisällöstä tulee ottaa huomioon. Sen vuoksi on mielekästä nähdä uskonnonopetus koulussa uskonnollisen yhdyskunnan ja yhteiskunnan yhteiseksi asiaksi. Keskustelut, joissa päätetään uskonnon oppisisällöistä, ovat erittäin tärkeitä. Näissä keskusteluissa myös kirkko haluaa olla mukana. Kirkossa ja koulussa uskonnonopetuksen asema on painottunut, tehtävä on perehdyttää oppilaat uskontoon yhtenä kulttuurin pohjavirtana ja antaa virikkeitä omaan kasvuun. Uskonnonopetus on osa suomalaisen kulttuurin tuntemusta ja yleissivistystä. Opetus antaa käsityksen uskontojen sisällöistä ja toisaalta antaa avaimet myös uskontojen kriittiseen arviointiin. Sen vuoksi kirkolle ei ole samantekevää, minkälaista kasvatusta koulussa annetaan sen jäsenille ja minkälaiseen arvopohjaan koulun toiminta perustuu. (Holma 2008, 142.)

Kirkko katsoo, että omaan uskontoon perustuva opetuksen nykyinen malli toteuttaa parhaiten uskonnonvapauslain henkeä vapautena uskonnosta. Kyseinen malli tunnustaa demokraattisen yhteiskunnan elämänkatsomuksellisen moninaisuuden, ottaa huomioon vanhempien kasvatusoikeuden periaatteen ja olemassa olevan kulttuuriympäristön. (Holma 2008, 142.)

Uskonnonopetuksessa tarkastelun kohteena on elämän uskonnollinen ja eettinen ulottuvuus oppilaan oman kasvun näkökulmasta sekä myös yhteiskunnallisena ilmiönä. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa uskonnonopetuksen yleinen tavoite kaikissa uskontosidonnaisissa ryhmissä on perehdyttää omaan uskontoon sekä suomalaiseen katsomusperinteeseen. Tutustuminen muihin uskontoihin auttaa ymmärtämään uskontojen kulttuurista ja inhimillistä merkitystä. Yleisenä uskonnonopetuksen tavoitteena on myös kasvattaa eettisyyteen. Uskontoa käsitellään yhtenä inhimillisen kulttuurin keskeisenä vaikuttajana. Tavoitteena on uskonnollinen ja maailmankatsomuksellinen yleissivistys. Uskonnonopetuksessa korostetaan oman uskonnon tuntemista sekä valmiutta kohdata muita uskontoja ja katsomuksia, varsinkin suomalaisessa yhteiskunnassa vaikuttavia katsomusperinteitä. Opetuksen tehtävänä on tarjota oppilaalle tietoja, taitoja ja kokemuksia, joista hän saa aineksia identiteetin ja maailmankatsomuksen rakentamiseen. Evankelisluterilaisen uskonnon opetuksen tavoitteena on tutustuttaa oppilas monipuolisesti uskonnolliseen kulttuuriin. Oppilasta autetaan ymmärtämään uskonnon merkitys hänelle itselleen sekä näkemään uskontojen vaikutuksia yhteiskunnassa ja kulttuurissa. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004, 204.)

Yhteistyö seurakunnan ja koulun välillä on erittäin tärkeää ja siihen pitäisi koko ajan panostaa miettimällä mielekkäitä toimintamalleja. Nykyinen uskonnonvapauslaki ei missään tapauksessa aseta esteitä seurakunnan ja koulun yhteistyölle. Se vain haastaa seurakunnat herättämään oppilaiden mielenkiinnon kaikkeen siihen hyvään, mitä on tarjolla monipuolisessa lapsi- ja nuorisotyössä. Laatu ratkaisee tulevaisuuden yhteistyön: mikäli koulut kokevat ettei yhteistyö ole mielekästä koulun tehtävän kannalta, yhteistyökumppanit haetaan muualta. Seurakunnat ja koulut voivat paikkakuntaakohtaisesti etsiä parhaiten toimivia

yhteistyömuotoja. Iltapäiväkerhot ovat yksi esimerkki toimintamuodosta, jossa koulut ja seurakunnat ovat löytäneet hyvän kumppanin toisistaan. (Holma 2008, 144.)

Uskonnonvapauslain käsittely vei pitkän aikaa. Tämän seurauksena on syntynyt joitain väärinkäsityksiä uskonnollisten tilaisuuksien tiedottamisesta, uskonnon-opetuksen luonteesta, koulun juhlista ja koulun uskonnon harjoittamista sisältävistä tilaisuuksista. On suositeltavaa, että tulevana vuosina seurakunnat kävisivät keskusteluja Opetushallituksen kouluille lähettämän muistion pohjalta siitä, miten koulun ja seurakunnan yhteistyö järjestetään lainsäätäjän tarkoittamalla tavalla. Jos koulu ei halua järjestää uskonnollisia tilaisuuksia koulun puitteissa, syyt ovat muualla kuin uskonnonvapauslaissa tai koulusäädöksissä. Kieltäytyminen on myös vastoin uskonnonvapauslain henkeä. Koulu tekee kuitenkin itsenäisesti päätöksensä yhteistyöstä omista kasvatuksellisista lähtökohdista käsin. Seurakunta ei voi vaatia uskonnollisia tilaisuuksia pidettäväksi säädöksiin vedoten. (Holma 2008, 144–145.)

Vähintään kolmelle samaan uskontokuntaan kuuluvalla oppilaalla pois lukien evankelisluterilaisen ja ortodoksisen kirkkoon kuuluvat oppilaat koulun on järjestettävä heidän tunnustuksensa mukaista uskonnonopetusta. Näin on, jos vanhemmat tekevät asiasta aloitteen ja tälle opetukselle on olemassa valtakunnalliset opetussuunnitelman perusteet. Elämäkatsomustiedon opetusta järjestetään kolmelle mihinkään uskontokuntaan kuulumattomalle oppilaalle. (Pyysiäinen, & Seppälä 1998, 53.)

Ortodoksisella uskonnon opetuksella on pitkä perinne Suomessa. Luterilainen ja ortodoksinen uskonnon opetus ovat lainsäädännöllisesti erityisasemassa Suomessa. Suomessa opetetaan myös vähemmistöuskontoja. (Pyysiäinen, & Seppälä 1998, 7.)

Tänä päivänä monikulttuurisuus tuo yhä enempi haasteita järjestää eri uskontokuntien harjoittajien opetusta. Suomeen tulee pakolaisia ja muutenkin tänä päivänä muutetaan yhä enempi toisiin maihin työn ja opiskeluiden perässä.

Koulujen uskonnonopetuksessa on ollut viime vuosina esillä erilaisia painotuksia. Eri painotukset avaavat uskonnonopetuksen tehtävää kouluissa. Niiden avulla osoitetaan, miten moninainen oppiaine uskonto on. Pääpainotuksia ovat muun muassa etiikkaan ja elämänkatsomukseen, kulttuuriperintökasvatukseen, kansalaiskasvatukseen, ja monikulttuuriseen ja moniuskontoiseen yhteiskuntaan liittyvä painotus. (Luodeslampi & Nevalainen 2007, 9.)

Peruskoulun yhteisestä opetussuunnitelmasta löytyvät erilliset opetussuunnitelman perusteet. Ala-asteen evankelisluterilaisessa uskonnossa oppilas saa perustiedot kristinuskosta ja sen merkityksestä itselleen ja lähiympäristölleen. Pääpaino on Raamatun ja oppilaan lähiympäristön uskonnollisen elämän tutkimisessa ja opiskelussa. Yläasteella syvennetään kristinuskon perustietoutta ja laajennetaan näkökulmaa omasta lähiympäristöstä maailman laajuiseen uskontojen tarkasteluun. (Luodeslampi & Nevalainen 2007, 57.)

Uskonnonopetuksessa on neljä päätehtävää. Nämä tehtävät ovat: uskonnon perusluonteen ymmärtäminen, omaan uskontoon tutustuminen, valmiuksien antaminen oppilaille elämään moniuskontoisessa yhteiskunnassa ja elämän eettisen ulottuvuuden rakentaminen. ja ymmärtäminen.. Nämä perustehtävät antavat oppilaille valmiuksia oman elämän politiikan rakentamiseen muuttuvassa yhteiskunnassa. (Luodeslampi, & Nevalainen 2007, 11-12.)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellään evankelisluterilaisen uskonnonopetuksen ydintehtäväksi vuosiluokilla 1-5 ja 6-9 seuraavaa:

Evankelisluterilaisen uskonnonopetuksen ydintehtävänä vuosiluokilla 1–5 on aineksien tarjoaminen oppilaan maailmankatsomuksen rakentumiseksi. Opetuksessa tutustutaan oppilaita ympäröivään uskonnolliseen maailmaan tietojen ja omien kokemusten kautta, perehdytään Raamattuun sekä rohkaistaan oppilaita eettiseen arviointiin ja vastuullisuuteen. Vuosiluokilla 6–9 uskonnon opetuksen ydintehtävänä on syventää ja laajentaa oppilaan ymmärtämystä oman uskonnon ja muiden uskontojen luonteesta ja merkityksestä. Opetuksella pyritään

tukemaan oppilaan oman maailmankatsomuksen ja eettisen näkemyksen rakentumista. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004, 204–206.)

Uskonnolliset tilaisuudet koulussa eivät ole pedagoginen tapahtuma, mutta ne voivat myös olla sitä. Uskonnolliset tilaisuudet voivat nostaa esiin kristinuskon vaikutuksen suomalaiseen yhteiskuntaan ja kulttuuriin sekä historiassa ja nykyajassa. Kirkkojen erilaiset tarinat, runsas symboliikka ja paikallisväri luovat pohjaa sivistyneeksi suomalaiseksi kasvamiselle. Maailman yhdentyessä entistä tärkeämpänä pidetään sitä, että tuntee omat juurensa. (Holma 2008, 146.)

Hengelliset tilaisuudet kouluttavat seurakuntia. Niiden avulla seurakunnantyöntekijät saavat mahdollisuuden uudistua ja saada uutta intoa. Sekalaisen, osaksi vieraantuneen kouluseurakunnan kanssa työskenneltäessä vanhat tavat ja tottumukset joutuvat uuteen, mutta myös uutta luovaan tarkasteluun. Hyvin valmisteltu uskonnollinen tilaisuus koulussa on vaivan arvoinen. Sen säteily voi virvoittaa seurakunnan muutakin elämää. (Holma 2008, 146.)

5.1 Uskonnonopetuksen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokille 1-5

Yleisten tavoitteiden lisäksi opetussuunnitelman perusteissa määritellään vuosiluokille 1-5 yksityiskohtaisemmat tavoitteet ja sisällöt liittyen opetukseen. Uskonnonopetuksen tavoitteena vuosiluokille 1-5 on, että oppilas oppii kohtaamaan rohkeasti tulevaisuuden ja oppii luottamaan elämään ja itseensä. Hän oppii ymmärtämään pyhän ulottuvuuden ja näkemään uskonnon vaikutuksen omassa ja muiden elämässä. Oppilas tutustuu Uuteen testamenttiin, Jeesuksen elämään ja opetuksiin sekä Vanhan testamentin keskeisiin kertomuksiin. Oppilas ymmärtää kirkkovuoden ja Jeesuksen elämänkaaren välisen yhteyden. Hän tutustuu luterilaiseen kirkkoon, seurakunnan toimintaan, muihin kristillisiin kirkkoihin ja ympäröiviin uskonnollisiin sekä ei-uskonnollisiin katsomuksiin. Oppilas oppii eettisten asioiden pohdintaa, omien kokemusten ja tunteiden jakamista sekä

kristillisen etiikan soveltamista. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004, 205–205.)

Uskonnon opetuksen keskeiset sisällöt vuosiluokilla 1-5 ovat:

- *Luottamus ja turvallisuus*
- *Arvokas ja ainutlaatuinen elämä*
- *Raamatun kertomuksia ja opetuksia*
- *Eettisyyteen kasvaminen*
- *Luterilaisen kirkon elämä*
- *Oppilaita ympäröivä uskonnollinen maailma*

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004, 205.)

Viidennen luokan päättyessä kuvataan oppilaan hyvä osaaminen. Oppilaan pitäisi tuntea keskeiset asiat Raamatusta ja Suomen evankelis-luterilaisesta kirkosta. Hänen pitäisi osata käyttää oppimaansa lisätiedon hankkimiseen. Hyvästä osaamisesta esimerkkinä on, että ”oppilas ymmärtää uskonnollisen kielenkäytön luonnetta” ja ”oppilas kykenee eettiseen pohdintaan.” (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004, 206.)

5.2 Uskonnonopetuksen kehityssuunnat

Uskonnonopetuksen kehitys näyttää vievän kahteen suuntaan. Yhtäällä vaikuttavat ne viralliset koulujen ja uskonnollisten yhteisöjen edustajat, jotka pitävät uskontojen välisen keskustelun edistymistä eurooppalaisen monikulttuurisen yhteistyön edellytyksenä. Toisaalta tunnustukselliset orientoituneet kristittyjen, muslimien ja juutalaisten koulut korostavat oman identiteetin säilyttämisen ja luomisen merkitystä. (Luodeslampi & Nevalainen 2007, 81.)

Uskonnonopetuksen kehityssuunnassa on otettava huomioon, että uskonnonopetus kullekin vakaumusryhmälle erikseen tulee melko kalliiksi, jos suurimmassa osassa kouluja on usean eri uskonnon ryhmä ja vielä elämänkatsomustiedon ryhmä. On todennäköistä, että uskonnon opetuksesta ei haluta luopua, ja tämä luo paineita kohti yhtä vakaumuksia käsittelevää oppiainetta. Ruotsin kokemukset eivät ole hyviä ei-kristittyjen näkökulmasta, joten asiaa tullaan myös vastustamaan. EU:n perustuslain ehdotus ei ole muuttamassa tilannetta, vaan valtionkirkkojen asema jätetään kunkin jäsenvaltion sisäiseksi asiaksi. Mielenkiintoisempi on maininta, jonka mukaan "Unioni kunnioittaa myös elämänkatsomuksellisten ja ei-tunnustuksellisten järjestöjen asemaa." Uskonnonvapaudesta siirryttänee siis kohti laajempaa vakaumuksenvapautta. (Luodeslampi & Nevalainen 2007, 80-84.)

6 KOULULAISKINKERIT

Kinkerit, lukukinkerit tai lukuset ovat olleet alun perin kirkon pitämiä kristinopin kuulustelutilaisuuksia. Kinkerit kehittyivät aikoinaan keskiajan papiston ripitysmatkoista. Lukukinkereiden pitäminen kirjattiin vuoden 1686 kirkkolakiin. Vanhempien, isäntien, palkollisten ja muun työväen sekä lukuiässä olevien lasten tuli kokoontua lukupiireittäin. Kinkerit olivat osa kirkon kasteopetusta, kristillistä kasvatusta. Kaupungeista kinkeritoiminta on hiipunut. Silti Suomessa järjestetään kinkereitä vuosittain runsaat 3000. (Kinkerit sakasti 2007.)

6.1 Kinkereiden, lukukinkereiden ja koululaiskinkereiden historiaa

Kustaa Vaasa, Ruotsin kuningas toimeenpani uskonpuhdistuksen, joka alkoi poliittisista syistä, mutta muuntui uskonnolliseksi uudistukseksi. Mikael Agricola oli Suomessa uskonpuhdistuksen keskushenkilö. Talonpoikaista alkuperää ollut Mikael Agricola oli Suomen kirjakielen ensimmäinen kehittäjä ja käyttäjä. Hän omaksui Lutherin uskonpuhdistuksen julistuksen, ja hänestä tuli Suomen uskonpuhdistaja. Agricola julkaisi noin 2400 painosivua suomenkielistä kirkollista tekstiä. (Heininen & Heikkinen 1996, 65- 68.)

Uskonpuhdistuksen ajatuksiin kuului, että kansalle jaetaan oppia sen puhtaimmassa muodossa, ja että oppi jaetaan kansan omalla kielellä eikä latinaksi, joka oli ollut katolisen liturgian kieli. Mikael Agricolan keskeiseksi työsaraksi muodostui suomenkielisen kirkollisen kirjallisuuden luominen. Jotta seurakuntalaiset osaisivat lukea Raamattua omalla kielellään, heidät tuli ensin opettaa lukemaan. Agricolan kirjoittama ABC-kirja oli samalla myös katekismus. Agricolan päätyö oli Uuden testamentin kääntäminen suomen kielelle. (Heininen & Heikkinen 1996, 74-78.)

1600-lukua kutsutaan puhdasoppisuuden vuosisadaksi. Puhdasoppisuuden eli ortodoksian aika alkoi luterilaisessa kirkossa 1590-luvulla.

Yhtenäistämisyhtymyksen valossa kirkon hallintoa, opetusta ja kurinpitotoimenpiteitä kehitettiin voimakkaasti. Puhdasoppisuuden aikana haluttiin pitää luterilainen usko puhtaana vieraista vaikutteista. Kirkon asemaa pyrittiin vahvistamaan. Valtio tuki kirkon pyrkimyksiä muun muassa palauttamalla sille verotusoikeuden. Puhdasoppisuuden aikana alettiin kiinnittää huomiota kansanopetukseen, erityisesti lukutaitoon. Opetuksen tarkoituksena oli juurruttaa kristinuskon perusasiat kansalaisiin. Juurruttamisen keinoja olivat opettaminen ja kirkkokuri. Opetuksen välineitä olivat saarna sekä lukkarin pitämät kiertokoulut. Pitäjissä järjestettiin papin pitämiä kinkereitä, joissa kuulusteltiin läksyt. (Heininen & Heikkinen 1996, 87-93)

Kirkon kansanopetus johti lukutaidon yleistymiseen. Aluksi riitti, että osasi tärkeimmät kohdat, kuten katekismuksen ulkoa. Katekismuksen osaaminen oli ehtoolliselle pääsemisen edellytys, joka puolestaan oli edellytys naimisiinmenolle. Pikkuhiljaa alettiin kuitenkin siirtyä sisälukutaidon vaatimiseen. Lukutaitoa kontrolloitiin vuosittaisilla kinkereillä, joiden yhteydessä järjestetystä nuorten opetuksesta kehittyi sittemmin rippikoulu. Vaadittujen asioiden osaaminen merkittiin kirkonkirjoihin. Lukutaidon yleistymisen myötä alettiin myös kotihartauksissa käyttää hengellistä kirjallisuutta ja virsiä. Vähitellen Aapinen, Katekismus ja virsikirja alkoivat löytyä joka kodista. Ensimmäinen suomenkielinen Raamattu ilmestyi vuonna 1642. Kirkon toimet yhdistivät kansalaisia ja kulttuuria. (Heininen & Heikkinen 1996, 120-124.)

Vuoden 1686 kirkkolaki velvoitti kodit ja vanhemmat antamaan lapsille kristinopin tiedot ja alkeet lukemisessa. Varsinkin lukutaidon opettaminen jäi pitkäksi aikaa vain hurskaaksi toiveeksi, kun vanhemmat vain harvoin itsekkään kykenivät lukemaan. Vuonna 1695 oli vielä annettu asetus, jolla papisto veloitettiin valvomaan, ettei vanhempienkaan sallittaisi käydä ehtoollisella, elleivät he osaisi uskontunnustusta. Nuorten oli hallittava katekismus. (Rantatupa 1988 341.)

Lukukinkerit olivat yksi kansanopetuksen muoto. Näiden kinkereiden vakiintuminen oli kansanopetuksen kannalta ensiarvoisen tärkeää.

Lukukinkereiden pitäminen merkittiin vuoden 1686 kirkkolakiin. (Agricola Kinkerit 2007.)

Kotiopetusta pyrittiin valvomaan 1700-luvun alusta lähtien piispan- ja rovastintarkastuksissa. Jos joku ei oppinut lukemaan, niin kinkereillä saatettiin velvoittaa koko kylä antamaan jollekin huonolukuiselle oppia. (Rantatupa 1988, 342.)

Tornion alueella kinkereiden alku ajoittuu 1600-luvun lopulle tai 1700-luvun alkuun. Kinkeriperinne Tornion alueella jatkui voimakkaana. Lukukinkereitä järjestettiin säännöllisesti yhdet vuodessa kiertäen aina kylässä talosta toiseen. Kinkereillä kuulusteltiin aina vanhempien ja nuoremman väen lukutaito ja kristinopin tuntemus. Kuulusteltavien hyvät puolet ja puutteet merkittiin kirjaan jatkotoimenpiteitä varten. (Rantatupa 1988, 342-343.)

Piispanohjeitten mukaan kinkeritaloon tuli koota kaksikymmentä - kolmekymmentä perhettä.

Jokaisen perheenjäsenen oli tultava paikalle. Ne jotka ovat talonvahteina toisten lukiessa, tulevat sitten, kun edelliset ovat palanneet kotiin ja päästäneet heidät vuorostaan kuulusteltaviksi. Kun jokainen erikseen on kuulusteltu, esitetään heille kaikille yhteisesti sellaisia kysymyksiä, joista käy selville, ymmärtävätkö he lukemaansa. Lopuksi tiedustellaan tarkasti, miten he kotonaan elävät, lukevatko he ilta- ja aamurukouksensa (polvillaan, eikä sängyssä maaten, mikä on huono tapa), siunaavatko he ruokansa? Mikäli havaitaan epäkohtia, kuten riitaisuuksia ja tottelemattomuutta, ne korjataan tai siirretään kirkkoneuvoston tai maallisen oikeuden käsiteltäväksi.
(Heininen ja Heikkinen 1996, 123).

Kinkerit saivat 1800-luvulla puhtaasti lukukinkereiden muodon. Kinkereiden luonne on aikojen ja vuosisatojen kuluessa muuttunut, eikä lukutaidon kontrolloiminen ole enää niiden päätarkoitus. Kinkeriohjelma koostuu yleensä hartaustilaisuudesta, raamattu- ja katekismusselityksestä ja keskustelusta. (Rantatupa 1988, 343-344.)

Kinkereiden luonne muuttui 1900-luvun alussa kansakoulujen perustamisen myötä. Kinkerit olivat enempi hartaustilaisuuksia, kuin kuulustelutilaisuuksia. Muutama vuosikymmen sitten kinkerit olivat vielä hyvin yleisiä. Vuoden 2005 tilastojen mukaan kinkereillä käy vielä runsaat 80 000 suomalaista. (Acricola kinkerit 2007.)

Kodeissa kylittäin pidetyt kinkerit ovat 1970- luvulla kaupungistumisen myötä vähitellen huomattavasti vähentyneet. Kinkeriperinne on kuitenkin pyritty säilyttämään seurakunnan koulukinkereiden muodossa. Pappi, kanttori ja nuorisotyönohjaaja käyvät vuosittain kevätlukukaudella jokaisella koululla Torniossa. Tilaisuus kestää kolme tuntia. Aluksi on pidetty jumalanpalvelus, sitten kinkereiden tapaan vanhojen ja uusien kinkeriläksyjen käsittelyä katekismuksesta, Raamatusta ja virsikirjasta. (Rantatupa 1988, 344.)

6.2 Koululaiskinkerit Tornion seurakunnassa

Tornion seurakunta järjestää koulukinkereitä vuosittain kaikille Tornion kouluille. Tämä on pitkä perinne Torniossa. Tämän kautta tavoitamme vuosittain kaikki Tornion ala-asteikäiset kinkereiden tiimoilta. Meillä kinkereillä käsitellään jokin kristinopin asia. Kinkerit kestävät kaksi tuntia ja sisältävät opetusta, uusien virsien opettelua, rukousta, hieman leikkiä ja mukavaa yhdessä oloa. Kaikki koulut ovat ottaneet kinkerit todella positiivisesti vastaan ja ovat kiitollisia kinkereistä. Viime vuosien kinkereiden aiheita ovat olleet; vuonna 2007 rippi ja sielunhoito, vuonna 2008 yhteisvastuukeräys ja lasten ja nuorten mielenterveys, vuonna 2009 rukous, vuonna 2010 käskyt, Vuonna 2011 lähetys ja diakonia.

Ennen kinkerijakson alkua kouluille lähetetään kirje (Liite 1), jossa tulevat esille kinkereiden aihe, virsien numerot, raamatunkohdat, esirukouksen valmistusohje oppilaille ja mahdolliset ennakko tehtävät. Näin koulu mahdollisuuksien mukaan ehtii valmistautua ennakkoon kinkereille.

Kinkereiden rakenne on muuttunut vuosien saatossa. Aikaisemmin oli sellainen malli käytössä, että ensimmäinen oppitunti oli jumalanpalvelustunti. Sen aikana pidettiin normaali sanajumalanpalvelus, jossa saarnassa sivuttiin kinkereiden yleistä teemaa/ aihetta. Toinen tunti oli opetustunti, jolloin nuoriso-ohjaaja kalvojen ja esimerkkien kautta havainnollisti kinkereiden aihetta ja välillä kanttori opetti uusia virsiä.

kolmen viimeisen vuoden aikana on ollut erilainen toimintamalli. Siinä on jätetty ensimmäiseltä tunnilta sana jumalanpalvelus kokonaan pois. Kaksi tuntia on mennyt power point esityksen turvin. Esitykseen on sisällytetty virret, kuvat, tarinat, opetus ja pieni rukoushetkiloppuun. Tämä on ollut mielestäni toimiva kokonaisuus ja palaute ovat olleet hyvää kouluilta.

7 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Tutkimuksen tarkoitus olisi löytää hyvä yhteistyö kuvio koululaiskinkereiden merkeissä seurakunnan ja koulun välille. Tarkoituksena on tutkia kirkon varhaisnuorisotyön tavoitteita ja koulun uskonnonopetuksen tavoitteita. Tavoitteena on koululaiskinkereiden kehittäminen toimimaan uskonnonopetuksen apuna.

Tutkimuksen tavoitteena oli tarkastella alakoulujen uskonnonopetusta uuden uskonnonvapauslain lomassa. Selvittää koululaiskinkereiden historiaa ja nykypäivää. Selvittää seurakunnan ja koulunvälistä yhteistyötä. Kehittää koululaiskinkereitä alakoulujen uskonnonopetuksen opetussuunnitelman myötä tukemaan alakoulujen uskontokasvatusta.

7.1 Tutkimustehtävä

Opinnäytetyössäni selvitän, ovatko koululaiskinkerit Torniossa alakoulujen uskonnon opetuksen tukena? Selvitän ovatko koulut tyytyväisiä koulun ja seurakunnan väliseen yhteistyöhön ja nouseeko, mitään kehitettävää yhteistyössä.

7.2 Kvalitatiivinen tutkimus

Opinnäytetyöni toteutin laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen keinoin. Oleellista tietoa keräsin kyselylomakkeella (Liite 2), jossa keskityin varsin pieneen määrään tapauksia. Aineiston tieteellinen kriteeri ei näin olekaan sen määrä vaan laatu. Opinnäytetyössäni valitsin kyselylomakkeiden täyttäjiksi Tornion alakoulujen rehtorit. He saivat kertoa kokemuksensa juuri sellaisena kuin sen näkivät. Päädyin kyselykaavakkeiden lähettämiseen rehtoreille, koska sopivaa haastattelu

ajankohtaa oli hankala löytää kiireisen aikataulun myötä. Tällä tavoin jokainen rehtori pääsi vastaamaan kyselyyn, kun heillä oli siihen mahdollista. Kyselykaavake perustui avoimiin kysymyksiin, jonka avulla sain kattavia mielipiteitä asioista. Yhdeksästä rehtorista kahdeksan vastasi kyselyyn.

Tyypillistä laadulliselle tutkimukselle on aineiston hankkiminen todellisissa ja luonnollisissa tilanteissa, joissa ihminen on tiedonkeruun väline. Siinä tutkija käyttää omia havaintojaan ja keskustelua tutkimuksen kohteen kanssa. Aineistoa hankitaan siten, että tutkimuksen kohteen näkökulmat pääsevät esille. Näitä menetelmiä ovat muun muassa haastattelu ja havainnointi. Tutkittavien tapausten käsittely on ainutlaatuista ja aineiston tulkinta sen mukaista. Tutkimus on luonteeltaan kokonaisvaltaista tiedon hankintaa, jossa huomioidaan todellisuuden moninaisuus. Laadullisessa tutkimuksessa kohdejoukko valitaan yleensä tarkoituksenmukaisesti, eikä joukkoa valita satunnaisotannalla. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 155.)

8 TUTKIMUSTULOKSET

Kyselykaavakkeet (Liite 2) lähetin sähköpostilla yhdeksälle Tornion alakoulun rehtorille. Kahdeksan rehtoria vastasi kyselyyn.

8.1 Tornion alakoulujen rehtoreiden mielipide koululaiskinkereistä

”Kinkerit ovat sopivan mittaisia. Kiva, että oppilaat saavat osallistua ja sopivasti konkretiaa ollut mukana elävöittämässä kinkereitä.”

”On mielestäni tervetullut vuosittainen traditio. Kinkereillä on uskonnonopetuksen kannalta pedagoginen merkitys ja samalla se pitää yllä elävää suhdetta seurakunnan ja koulun välillä. Seurakunta tavallaan muistuttaa olemassaolostaan käymällä koulussa.”

Tornion rehtoreiden mielipide kinkereistä on pääsääntöisesti ollut positiivista. Kinkerit on koettu hyviksi tilaisuuksiksi, hyvin harkituiksi ja valmistelluiksi. Hyvänä asiana on pidetty, että kinkerit ovat olleet sopivan mittaisia ja välitunti kinkereiden aikana on mukavasti katkaissut yhtenäistä istumista. On koettu hyvänä, että oppilaat ovat saaneet osallistua kinkereillä opetukseen. Konkretia kinkereillä on koettu hyvänä. Uusien virsien ja hengellisten laulujen opettelu ja oppiminen on saanut hyvää palautetta.

Hyvänä asiana on koettu, että harjoitellaan kirkossa/ hengellisissä tilaisuuksissa olemista ja yleisiä käytöstapoja samalla. Seurakunnan työntekijöihin tutustuminen kinkereiden myötä on koettu hyvänä.

Kinkereiden teemat ovat olleet ajattomia, universaaleja. On koettu, että kinkerit ovat seurakunnan eri työntekijöiden yhteinen asia ja luokka-asteen mukava yhteinen tapahtuma. Oppilaat ovat pitäneet vetäjien pienistä dramatisoinneista ja yhteisistä lauluista.

Kinkereitä pidetään hyvin organisoiduiksi. Havainnollisuus, monikanavaisuus ja lapsen kokemustasolle tuleminen ovat tärkeitä elementtejä.

Kehitettävää kinkereissä tuli monessa vastauksessa esiin, että kinkereihin tulee vetäjien valmistautua hyvin ja suunnitella kokonaisuus hyväksi. Ei pidä ottaa liian vaikeita tai uusia virsiä/ hengellisiä lauluja liian monta.

Kinkereissä on otettava huomioon lapsen ikä ja sen myötä ottaa huomioon, miten asioista tulisi kertoa. On otettava huomioon lapsen näkökulma. Sanan tulisi tavoittaa lapsi. Kinkereiden vetäjiksi on valittava sellaisia henkilöitä, jotka puhuvat ”lasten kieltä”.

Kinkereiden esitystapaa voisi modernisoida. Perheiden monimuotoisuuden hyväksyminen olisi tärkeää, koska vain osa lapsista elää niin sanotussa ydinperheessä.

Tornionseudun koulun osalta esitetään, että yläasteen oppilaat saisivat kinkereiden ohella tai lisäksi oman yläasteen oppilaille suunnatun tunnin.

8.2 Tornion seurakunnan ja Tornion alakoulujen välinen yhteistyö

”Yhteistyö on ollut pitkäkestoista ja positiivista. Seurakunta on järjestänyt vuosien ajan mm. aamunavauksia, kinkereitä, adventti- ja joulukirkkoja, luokkavierailuja, monia kerhoja ja joskus olemme toivoneet ja saaneet virsiharjoituksia jne.”

Holma perustelee kirjassaan koulun uskontokasvatus ja kirkko, että yhteistyö koulun ja seurakunnan välillä on erittäin tärkeää ja siihen pitäisi koko ajan panostaa miettimällä mielekkäitä toimintamalleja. Kinkereissä oli koettu mielekkäänä, kun lapset olivat saaneet osallistua itse ohjelmaan ja, kun oli tehty erilaisia esityksiä muun muassa nukketatteria mukaan selventämään sanomaa kinkereillä. Holma nostaa esille, että laatu ratkaisee tulevaisuuden yhteistyön; mikäli koulut kokevat ettei yhteistyö ole mielekästä koulun tehtävän kannalta, yhteistyökumppanit haetaan muualta. Tornion koulujen rehtorit olivat yhteistyöstä tyytyväisiä. Oli havaittavissa, että tiettyihin seikkoihin kaivattiin enempi panostusta muun muassa siihen, että kaikki tilaisuudet tulisi olla hyvin valmisteltu. Myös siihen, miten asioista kerrotaan lapsille, kaivattiin panostusta. Luodeslampi ja

Nevalainen kirjassaan opetan uskontoa alakoulussa, ottavat esille monikulttuurisuuden ja sen tuomat haasteet uskonnonopetuksessa. Tämä haaste ei tullut erityisesti esiin missään vastauksissa.

Tornion seurakunnan ja koulujen välinen yhteistyö koetaan pääsääntöisesti olevan riittävää ja toimivaa. Yhdessä koulussa toivottiin yhteistyötä lisää. Seurakunnan yhden lastenohjaaja Tuulan vierailut alakouluissa koettiin useassa koulussa erittäin mieluiseksi. Yhteistyössä koetaan hyväksi seurakunnan työntekijöiden vierailut ja näin työntekijät tulevat tutuimmiksi lapsille ja helpottavat osallistumista rippikouluun ja seurakunnan kerhoihin.

Seurakunnan työ koetaan tärkeäksi. On koettu, että seurakunnasta saadaan aina pyydettyä työntekijä koululle, sekä ilossa, että surussa. Aktiivinen työ esimerkiksi päivänavaukset joka toinen viikko ovat hyviä.

Yhteistyö on ollut pitkäkestoista, mutkatonta, joustavaa, luotettavaa ja positiivista. Eri tapahtumat ja vierailut on koettu mieleisiksi.

Yhteistyössä kehitettävää on, että kaikki seurakunnan järjestämät tilaisuudet tulisi olla huolella suunniteltuja ja niihin valmistauduttava ajatuksella. Seurakunnan kerhotoimintaan kaivattiin uusia tuulia, muutakin, kuin sählykerhoja. Koettiin, että lähimmäisrakkaus ei ole koskaan liikaa esillä.

Koettiin, että seurakunnan varhaisnuorten kerhojen vetäjiä tulisi valmentaa entistä paremmin tehtäviinsä, jotta he suoriutuisivat varmuudella tehtävästään.

Lapsen kyky ottaa vastaan hengellistä sanomaa vaihtelee suuresti toisaalta ikäkauden mukaan ja toisaalta sen vuoksi, että kotien hengellisen kasvatuksen intensiteetti vaihtelee erittäin paljon. Tämän vuoksi näyttää siltä, että lapset kaipaavat ennen kaikkea hengellisen turvallisuudentunteen vahvistamista. Tästä tuli monessa kyselykaavakkeessa palautetta.

Holma kirjoittaa kirjassaan seurakunnan ja koulun välisen yhteistyön periaatteista. Näistä periaatteista toteutuu tämän kyselyn pohjalta hyvin; keskinäinen luottamus, pitkäjänteisyys ja prosessiomaisuus, joustavuus, yhteistyön näkeminen resurssina ja ajankohtaisuus. Seuraavista periaatteista; odotusten kuuleminen ja avoin

dialogi, suunnitelmallisuus, ja jatkuva yhteistyön arviointi olivat osa-alueita, joihin tulisi kiinnittää enempi huomiota. Holman mukaan yleissivistävän koulun yksi tärkeä tehtävä on kehittää uskonnollisen sivistyksen pääomaa ja tukea oppilaan kulttuurista identiteettiä. Tämä toteutuu hyvin Torniossa seurakunnan ja koulun välisessä laajassa yhteistyössä monin eri tavoin.

8.3 Onko Tornion alakouluissa riittävästi uskonnon opetusta?

”Opetusta on riittävästi”

” Mielestäni sitä on vähintäänkin riittävästi. Oikeastaan sitä voisi vähentää/ tasata. 3.-4.lk on uskontoa 2h/vko ja muilla 1h/vko. Mielestäni kaikille riittäisi 1h/vko.”

Uskonnonopetusta koettiin poikkeuksetta kaikissa kouluissa olevan tarpeeksi. Yhdessä koulussa esitettiin, että sitä voisi jopa vähentää yhteen tuntiin viikossa kaikilla luokilla.

Uskonto oppiaineena on edelleen oppivelvollisuus koulussa, vaikka monenlaisia koulujärjestelmän ja lainsäädännön muutoksia on vuosien varrella ollut (Holma 2008.) Jokaisessa koulussa noudatettiin koululain antamaa ohjeistusta uskonnonopetukseen liittyen ja rehtorit suhtautuivat siihen positiivisesti.

8.4 Koululaiskinkerit Tornion alakoulujen uskonnonopetuksen tukena?

”Mielestäni tukevat mukavalla tavalla. Kinkerien teemana olevat aiheet nousevat varmasti paremmin esille ja saavat syvempää ymmärrystä.”

”Kyllä tukee, koulun uskonnonopetus saa uusia näkökulmia.”

Koululaiskinkerit koettiin hyvin positiivisesti Tornion alakouluilla. Kaikki koulut olivat sitä mieltä, että koululaiskinkerit joka vuosi vaihtuvine teemoineen tukee erittäin hyvin uskonnonopetusta. Koettiin, että kinkereiden myötä voidaan syventyä paremmin eri aiheisiin, kuin pelkillä koulun uskonnon oppitunneilla. Koettiin, että aiheet ovat samoja, kuin ala koulujen uskonnonopetussuunnitelmissa on. Koettiin, että koulun uskonnonopetus saa uusia näkökulmia kinkereiden myötä. Luodeslampi ja Nevalainen listaavat uskonnonopetukseen neljä päätehtävää; uskonnon perusluonteen ymmärtäminen, omaan uskontoon tutustuminen, valmiuksien antaminen oppilaille elämään moniuskontoisessa yhteiskunnassa ja elämän eettisen ulottuvuuden rakentaminen ja ymmärtäminen. Koululaiskinkerit tukevat näistä neljästä päätehtävästä uskonnon perusluonteen ymmärtämistä, omaan uskontoon tutustumista oikein hyvin. Myös näistä kahteen jälkimmäiseen päätehtävään kinkerit tuovat tukea.

”Kyllä ne tukevat, vaikka uskonnonopetus ei enää oppitunneilla olekaan tunnustuksellista.”

Uskonnonvapauslaki ei noussut erityisesti esille vastauksissa. Yhdessä vastauksessa viitattiin, että uskonnonopetus ei ole enää oppitunneilla tunnustuksellista. Holma toteaa kirjassaan koulun uskontokasvatus ja kirkko, että vuoden 2003 uskonnonvapauslaki ei tuonut uskonnonopetuksen asemaan oleellisia muutoksia. Uskonnonvapauslain uudistus vahvistaa uskonnon roolia normaalina koulun oppiaineena. uusi uskonnonvapauslaki on selkeyttänyt koulun uskonnonopetuksen roolia ja myös kirkon antamaa opetusta.

On koettu hyvänä, että aiheet, mitä on käsitelty oppitunneilla, käsitellään myös kinkereillä ja hieman eri tavalla. Ja hyvänä pidetään, että ”opettaja” vaihtuu välillä seurakunnan työntekijäksi, joka osaa tuoda asioita eri tavalla esille.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa uskonnonopetuksen yleinen tavoite kaikissa uskontosidonnaisissa ryhmissä on perehdyttää omaan uskontoon sekä suomalaiseen katsomusperinteeseen. Kinkereiden avulla tämä toteutuu hyvin. Uskonnonopetuksen keskeisimmät sisällöt vuosiluokilla 1-5 ovat; luottamus ja turvallisuus, arvokas ja ainutlaatuinen elämä, Raamatun kertomukset ja opetukset, eettisyyteen kasvaminen, luterilaisen kirkon elämä ja oppilaita

ympäröivä uskonnollinen maailma (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet). Näihin keskeisempiin sisältöihin vastaa osalta myös kinkereiden teemat. Näihin tulisi syventyä enempi ja sen myötä suunnitella kinkereitä tulevaisuudessa.

9 POHDINTA JA YHTEENVETO

Kirkon varhaiskasvatuksen tavoitteessa on hyvin paljon samaa koulun uskonnonopetuksen opetus suunnitelman kanssa. Koulun ja seurakunnan välinen yhteistyö on arvokasta ja sitä pitää vaalia. Koulu tarjoaa loistavat puitteet kohdata varhaisnuoria. Koulun ja seurakunnan väliseen yhteistyöhön pitää panostaa, jotta koulun ovet pysyvät edelleenkin auki seurakuntaan. Näin mahdollistetaan erilaisia työtapoja opettaa lapsille kristillisen uskon sisältöä.

Koululaiskinkereiden perinne on hyvin vanhaa. Oli todella mielenkiintoista perehtyä historiaan yleisesti ja paikkakunta kohtaisesti. Opin paljon uusia asioita koskien varsinkin kinkereiden historiaa esimerkiksi, että ne ovat todella vanha perinne ja ovat olleet hyvin merkittävässä asemassa yhteiskunnassa ennen kansankoulun tuloa. Oivalsin myös, että koulun uskonto opetuksen tavoitteissa on hyvin paljon samaa kun meidän kirkon kristillisissä varhaisnuorisotyön tavoitteissa. Tämän pohjalta meillä on samanlaiset arvo pohjat ja tavoitteet tehdä kristillistä kasvatusta alakouluissa.

Alakoulujen uskonto opetuksen keskeiset tavoitteet ovat;

- Luottamus ja turvallisuus
- Arvokas ja ainutlaatuinen elämä
- Raamatun kertomuksia ja opetuksia
- Eettisyyteen kasvaminen
- Luterilaisen kirkon elämä
- Oppilaita ympäröivä uskonnollinen maailma

(Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004, 205.)

Kirkon lapsi- ja nuorisotyön tavoitteena on saada kirkko, jossa lapsi ja nuori

- kohtaa pyhän ja rakastavan Jumalan
- kohtaa välittäviä ihmisiä
- saa olla oman ikäisensä ja oma itsensä
- saa tukea kasvulleen ihmisenä ja kristittynä

- kuuluu seurakuntaan, yhteisöön, jonka elämän ja toiminnan pohjana on usko Jumalaan

(Jumala on. Elämä on nyt. Rakkaus liikuttaa 2004, 24.)

Kyselykaavakkeiden (Liite 2) avulla sain laajan kuvan Tornion alakoulujen rehtoreiden mielipiteistä koskien Tornion seurakunnan järjestämiin kinkereihin, yhteistyökuvioon seurakunnan kanssa ja siihen tärkeään kysymykseen; tukevatko kinkerit alakoulujen uskonnonopetusta?

Kinkereistä tuli pääsääntöisesti erittäin hyvää palautetta. Pidettiin hyvänä, että kinkerit oli hyvin organisoidut. Toisaalta myös tuli palautetta, että toivottiin enempi huolellista valmistautumista. Tämä on varmaan yksi asia, joka johtuu siitä, että Tornion seurakunnassa on monta "kinkeritiimiä", jotka kiertävät kouluilla, persoonat vaihtuvat, ja jokaisella on oma tyykinsä esiintyä ja tuoda asioita esille. Tulevaisuudessa tulisi panostaa yhtenäiseen opetuspakettiin, joka kiertää eri alakouluilla. Jokaisen kinkerivetäjän ja tiimin tulisi perehtyä aiheeseen ja miettiä, miten sen voisi parhaiten opettaa/ tuoda esille lapsen tasolla. Myös on otettava huomioon ikä erot ja tarjottava erilaista pakettia 1-3 luokkalaisille ja 4-6 luokkalaisille. Hyvä kokonaisuus, selkeä esitystapa, lapsen tasolle asettuminen, mieleen painuva esitys ovat "käyntikortteja", jotka seurakunta jättää koululle. Hyvin hoidettu työ vahvistaa seurakunnan ja koulun välistä yhteistyötä, joka koettiin tärkeäksi alakouluissa. Nämä eri yhteistyö kuviot vahvistavat seurakuntayhteyttä ja tuovat seurakuntaa, ja ennen kaikkea kristinuskon perusopetuksia lapsille ja aikuisille tutuksi/lähelle. Lapsille kehittyy myöhemmälle iälle mielikuva seurakunnasta, joka voi helpottaa esimerkiksi rippikouluun tuloa.

Kinkereiden koettiin tukevan alakoulujen uskontokasvatusta. Tulisi ottaa huomioon alakoulujen uskonnonopetuksen opetussuunnitelma ja sen pohjalta miettiä kinkereiden opetettavia aiheita. Näin oli koettu, että aiheet olivat pitkälti samoja, kuin tunneilla oli käyty läpi, mutta seurakunta voisi ottaa vielä enempi systemaattisesti opetussuunnitelman aiheet esille. Hienoa oli huomata, että kinkerit mahdollistivat syventyä paremmin kristinuskon aiheisiin, että oli saatu uusia näkökulmia ja syvempää ymmärrystä monesta kristinuskon perus aiheesta.

Opinnäytetyöni toi minulle uusia näkökulmia tehdä työtäni Tornion seurakunnan nuoriso-ohjaajana. Sain paljon tietoa alakoulujen uskonnonopetuksen sisällöstä ja tavoitteista. Tämä auttaa minua paremmin ymmärtämään yleisen lasten tietotaidon kristinuskon perus aiheisiin. Sain vahvistusta siihen, että seurakunnan ja koulun välinen yhteistyö on tärkeää ja rikasta ja meidän seurakunnan työntekijöiden tulisi valmistautua huolella näihin kohtaamisiin.

Uskonnonvapauslaki ei noussut esille koulujen uskonnonopetuksessa erityisesti. Osassa koulussa todettiin, että uskonnonvapauslain seurauksena ei uskonnonopetus voi olla enää tunnuksellista vaan asioita käydään läpi kuin muitakin oppiaineita. Seurakunnan järjestämät kinkarit koettiin hyvänä ja syventävänä keinona perehtyä kristinuskon aiheisiin kirkon tavalla. Tämä koettiin positiivisena ja mielekkäänä.

Mielestäni kinkeriperinne on rikas ja erittäin toimiva yhteistyömalli. Tämä tuli esille myös alakoulujen mielipiteistä. Kinkereihin tulee valmistautua hyvin ja innolla. Tämä on yksi mahdollisuus tukea alakoulujen uskonnonopetusta tässä muuttuvassa maailmassa!

10 LÄHTEET

Agricola Kinkerit 2007

[http://evl.fi/agricola2007.nsf/images/Agric_kinkerikirja.pdf/\\$FILE/Agric_kinkerikirja.pdf](http://evl.fi/agricola2007.nsf/images/Agric_kinkerikirja.pdf/$FILE/Agric_kinkerikirja.pdf)

Eskola & Suoranta. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Heininen & Heikkinen. 1996. Suomen kirkko historia. Helsinki: Edita

Hirsjärvi, Remes, & Sajavaara. 2005. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Holma, Majamäki & Nummela. 1999 Oppia ikä kaikki: Kirkon oppilaitostyö opintiellä. Helsinki: Kirkkohallitus, kasvatusasiainkeskus

Holma 2008. Koulun uskontokasvatus ja kirkko. Teoksessa Porkka, Jouko (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Keskus/LK-kirjat, s.141–148

Jussila, Oinonen, Unkuri & Vatanen. 2004. Aamenesta öylättiin: Kirkon ja uskon sanakirja. Jyväskylä: Gummerus.

Jumala on. Elämä on nyt. Rakkaus liikuttaa. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon lapsi- ja nuorisotyön missio, visio ja strategia 2010. Luettu 6.1.2010. Saatavilla: http://www.evl.fi/pdf/lapsi_ja_nuorisotyön_strategia04.pdf .

Luodeslampi & Nevalainen. 2007. Opetan uskontoa alakoulussa. Jyväskylä:LK-kirjat

Pyysiäinen & Seppälä. 1998. Uskonnonopetuksen käsikirja. Helsinki : WSOY

Kinkerit sakasti 2014 <http://www.evl.fi/sanasto/selitysK.htm>

Kirkko muutostenkeskellä. Suomen evankelis- luterilainen kirkko vuosina 2000–2003. 2004. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 89. Jyväskylä:Gummerus

Luukkonen. 2001. Nollasta neljääntoista. Käsikirja seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisotyöhön. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy

Monikasvoinen kirkko. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2004-2007. 2008. Porvoo. WS Bookwell OY

Nyyssönen. 1998. Uskonnonopetuksen tulevaisuuden näkymät. Teoksessa Pyysiäinen, M. & Seppälä, J. (toim.) Uskonnonopetuksen käsikirja. Juva: WSOY. 458-466.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. 2004. Opetushallitus. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy

Rantatupa. 1988. Alatornion historia. Jyväskylä: Gummerus

Seurakuntien varhaisnuorisotyö 2014
<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content28E3F5>)

Toiminta- ja taloussuunnitelma 2011-2013 Tornion seurakunta

Vanne 2008. Kristillinen kasvatus koulussa. Teoksessa Porkka, Jouko (toim.)
Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: Lasten Kes-kus/LK-kirjat, s. 131-140

Virsikirja <http://evl.fi/virsikirja.nsf/pudotusvalikko/332a?OpenDocument>

Lämmin tervehdys teille arvoisat rehtori, opettajat ja koko koulun väki!

Pian on käsillä ikivanha seurakunnan ja koulun välinen yhteistyömuoto eli koululaiskinkerit.

Tänä vuonna kinkereiden aiheena on KÄSKYT.

Kinkereiden kesto on kaksi tuntia. Toisen tunnin päätteeksi vietämme yhdessä pienen rukoushetken, jossa toivomme että oppilaat lukisivat Raamatun tekstit ja rukoustekstin.

Raamatun tekstit: Ps.119:1-8 sekä

Rom.3:22-26

Rukousteksti on liitteenä.

Kinkereillä laulettavia virsiä: 332, 468, 471, 484, 510 sekä 513.

lasten virsiä: 60 Anna anteenksi sekä

106 Käsi kädessä

Toivoisimme, että kinkheritilassa olisi pöytä, kosketinsoitin sekä videotykki ja/tai piirtoheitin.

Mikäli on kysyttävää, toivomuksia tai muuta kinkereihin liittyvää, pyydämme soittamaan nuorisotyönohjaaja Tarja Rautiolle puh 040-5302820.

Yhteistyöterveisin; Tornion seurakunta

KOULULAISKINKERIT V.2010.*Aihe: Käskyt.*

<i>Ma 8.2</i>	<i>Kokkonkaan koulu</i>	<i>klo 9.00-11.00 (1-3-luokat)</i> <i>klo 11.00-13.00 (4-6-luokat)</i>
<i>Ti 9.2</i>	<i>Kyläjoen koulu</i>	<i>klo 9.40</i>
<i>Ke 10.2</i>	<i>Vojakkalan koulu</i>	<i>klo 9.25</i>
<i>Pe 12.2</i>	<i>Hannulan koulu</i>	<i>klo 9.00-11.00 (1-3-luokat)</i> <i>klo 11.00-13.00 (4-6-luokat)</i>
<i>Ma 15.2</i>	<i>Tornionseudun koulu</i>	<i>klo 9.00</i>
<i>Ti 16.2</i>	<i>Kaakamon koulu</i>	<i>klo 9.15</i>
<i>Ke 17.2</i>	<i>Pirkkiön koulu</i>	<i>klo 9.00</i>
<i>To 18.2</i>	<i>Arpelan koulu (srk-kodilla)</i>	<i>klo 9.00-11.00</i>
<i>Pe 19.2</i>	<i>Kivirannan koulu</i>	<i>klo 9.00-11.00 (1-3-luokat)</i> <i>klo 11.00-13.00 (4-6-luokat)</i>
<i>Ma 22.2</i>	<i>Karungin koulu (srk-kodilla)</i>	<i>klo 11.00-13.00</i>
<i>Ti 23.2</i>	<i>Seminaarin koulu</i>	<i>klo 9.00-11.00 (4-6-luokat)</i> <i>klo 11.00-13.00 (1-3-luokat)</i>
<i>Ke 24.2</i>	<i>Näättaaren koulu</i>	<i>klo 9.00</i>

Mikäli viikonpäivä tai kellonaika tuottaa vaikeuksia, niin ottaisitko yhteyttä... tehdään tarvittavat muutokset?!

Mahdollisia varapäiviä ovat; to 11.2, to 25.2 sekä 1.3

LIITE 2

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu
Ylivieskan yksikkö
Humanistinen ja kasvatusala 1.12.2013

HE!!!

Olen tällä hetkellä töissä Tornion seurakunnassa nuorisotyönohjaajana ja opiskelen samalla Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulussa yhteisöpedagogiksi. Yhteisöpedagogit ovat kasvatuksen ammattilaisia. He toimivat laaja-alaisesti erilaisissa kasvatuksen, ohjaamisen ja kouluttamisen tehtävissä. Yhteisöpedagogit työskentelevät nuorten ja lasten parissa nuorisotyönohjaajina tai nuorisosihteereinä. Heillä on hyvät valmiudet tukea perheitä sekä osallistua moniammatilliseen yhteistyöhön.

Opintoihini liittyy opinnäytetyö, jonka tarkoituksena on tutkia voisiko koululaiskinkerit olla hyvänä tukena alakoulujen uskonnon opetukselle. Tutkimukseni tarkoituksena on saada tietoa koululaiskinkerieden historiasta, seurakunnan ja koulun välisestä yhteistyöstä ja alakoulujen uskonnon opetuksesta. Kerään aineiston tutkimukseeni tällä kyselylomakkeella, siksi pyydänkin teitä vastaamaan tähän. Vastaukset käsittelen luottamuksellisesti ja nimettöminä. Toteutan tutkimukseni Tornion alueella. Jos teillä on kysymyksiä opinnäytetyöni tutkimukseen liittyen, vastaan mielelläni kysymyksiin.

Pyydän teitä ystävällisesti postittamaan vastauksenne sähköpostilla oheisessa **viimeistään 12.12.2013 mennessä.**

Ystävällisin terveisin Katja Konttajärvi p. 0405431059

(Kysymyksiin riittävät lyhyet vastaukset)

1. Mitä mieltä olitte tämän vuoden koululaiskinkereistä?

Mitä hyvää?

Mitä kehitettävää?

2. Tukevatko mielestänne koululaiskinkerit koulunne uskonnon opetusta?

3. Mitä mieltä olet yhteistyöstä Tornion seurakunnan kanssa?

Mitä hyvää?

Mitä kehitettävää?

4. Onko mielestänne koulussanne riittävästi uskonnon opetusta? (perustele)

Kaunis kiitos vastauksista!

